



Platteland als proeftuin

Bewoners van het platteland moeten zich actief gaan bemoeien met hun leefomgeving.

Wie een goed idee heeft om de plaatselijke economie en/of de sociale cohesie te versterken, kan zich aanmelden voor het Europese subsidieprogramma Leader.

MARGRATEN

Een historisch proeflokaal onder de kapel van het Ursulinenconvent in Eijsden waar bezoekers een lokaal biertje kunnen proeven van de Breuster Brouwers, zoals ze zichzelf noemen, samengesteld uit lokale ingrediënten. Of waar een stukje rauwmelkse kaas kan worden gegeten, gemaakt van melk van koeien- of geiten uit de omgeving, bereid door Maastrichtenaar Fred Stassen en gerijpt in de kelders onder het klooster.

Streekmarkt

Het is een van de projecten waar Europese subsidie voor vrij wordt gemaakt. De exploitant van het Ursulinenconvent, Fabian Zwart, werkt samen met plaatselijke vrijwilligers en ondernemers aan de uitbreiding van het aanbod. Vanaf oktober wordt er in de apothekers-tuin die momenteel wordt aangelegd ook een streekmarkt gehouden.

„Die tuin wordt een ode aan Jean Dubois, oud-burgemeester en apo-

„**De ambtelijke molens werken verschrikkelijk traag. We willen mensen niet ontmoedigen, maar de doorlooptijd is lang.**

Hub Meijers

theker in Eijsden, die zijn zoon meenam de natuur in om kruiden te verzamelen voor medicijnen”, legt Zwart uit. Hij legde daarmee de basis voor de latere liefde en interesse voor de natuur van zijn wereldberoemde zoon, Eugène Dubois, de ontdekker van de homo erectus. Op den duur wil Zwart ook toeristische arrangementen gaan aanbieden in samenwerking met boeren en ondernemers in de buurt om mensen het landschap „te laten beleven”. Het project, dat erop gericht is boeren en burgers met elkaar in contact brengen en het toerisme een extra impuls te geven, past naadloos in Leader: een Europees subsidieprogramma dat erop gericht is het platteland economisch te versterken. Mede door mensen zo veel mogelijk te stimuleren om zelf in actie te komen.

„Bijvoorbeeld door burgerinitiatieven te steunen”, zegt Henk Schmitz, coördinator van Leader in Zuid-Limburg. In totaal zijn 18 gemeenten erbij betrokken, van Sittard-Geleen tot Eijsden en Vaals. Europa trekt 48 miljoen euro uit voor de plattelandsonwikkeling in Limburg. Een klein deel daarvan - 3,8

miljoen euro, verspreid over vijf jaar - gaat naar Leaderprojecten in deze regio.

Buurtwingsgaard

Het platteland versterken, de leefbaarheid zo veel mogelijk in stand houden, het landschap verbeteren en anders omgaan met de voedselproductie. Dat is summier samengevat de achterliggende gedachte van Leader. Het gaat soms om heel kleine projecten, zoals de aanleg van de buurtwingsgaard in Houthem-Sint Gerlach. Maar ook om het opzetten van een coöperatieve winkel in Maastricht, waar boeren uit de streek hun producten voor een eerlijke prijs kunnen verkopen. Gedeelde Weelde, heet die (voortlopig nog pop-up)winkel in Maastricht. De voorbije maanden werd er - in afwachting van een permanente locatie - geregeld een kleine uitstalling gehouden in de voormalige brandweerkazerne aan de Capucijnenstraat in Maastricht.

„In het Heuvelland zijn we vorig jaar van start gegaan. In het begin was het zoeken, maar nu zijn we zo ver dat we echt naar buiten willen treden en mensen oproepen ideeën

„**Het voorzieningen-niveau op het platteland brokkelt af. Maar tegelijkertijd willen we met z'n allen dat mensen zo lang mogelijk thuis in hun vertrouwde omgeving blijven wonen.**

Henk Schmitz

aan te dragen”, zegt Hub Meijers, voorzitter van de Lokale Actie Groep (LAG), verantwoordelijk voor de uitvoering van het Leaderprogramma. In het LAG werken overheden en private organisaties samen, zoals de Vereniging van Kleine Kernen in Limburg en de Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen, die initiatiefnemers van kleine projecten helpen bij het indienen van een subsidieaanvraag. Want dat is wel een van de nadelen van een Europees programma, zucht Meijers: „De ambtelijke molens malen verschrikkelijk traag. We willen mensen niet ontmoedigen, maar de doorlooptijd is lang. En dat is nog eufemistisch uitgedrukt. Het kan wat ons betreft een stuk eenvoudiger, maar we kunnen de Europese spelregels helaas niet veranderen.”

Bovengrens

Het is een van de redenen waarom er tot nog toe slechts vijf projecten op stapel staan. Dat moeten er straks een stuk of vijftig worden. Er is een bovengrens vastgesteld van 80.000 euro per project. Er wordt ook nadrukkelijk gekeken

DOOR PASCALE THEWISSEN



ACHTERGROND
PLATTELAND

Foto rechtsboven: de pop-upstore van Gedeelde Weelde in de voormalige brandweerkazerne. FOTO GEDEELDE WEELDE

Foto rechtsonder: Fabian Zwart in de toekomstige proeftuin in Eijsden. Foto links: Kaasmaker Fred Stassen heeft in de kelder van het voormalige Ursulinenklooster de perfecte plek gevonden om zijn rauwmelkse kazen te bereiden en te laten rijpen. Bezoekers er straks een hapje van proberen. FOTO PETER SCHOLS



naar andere regio's van het land, waar het Europese stimuleringsprogramma al langer loopt. Zoals in Flevoland, dat al toe is aan Leader 3. Daar is onder meer een blotvoetpad aangelegd bij een voormalige boerenhoeve, met horeca in de ligboxstal.

Dichter bij huis is de Stichting Elisabeth Stif in Kerkrade begonnen met de aanplant van een hoogstamboomgaard in een weiland bij het voormalige klooster. De boomgaard zal onderhouden worden door vrijwilligers, onder wie mensen met een bijstandsuitkering. Het fruit dat is de bedoeling dat er straks ook worden gegeten aan de voedselbank.

Innovatie

Verderop, in de Kunradersteengroeve, werkt de eigenaar samen met vrijwilligers die zich inzetten voor het behoud van zeldzame en bedreigde amfibieën en meewerken aan de promotie van de steen, die sinds menseneugenis in dit gebied gebruikt wordt voor de bouw van kerken, kastelen en hoeses. Het is de bedoeling dat er straks ook workshops gehouden gaan worden, waarin deelnemers meer uitleg krij-

gen over de toepasbaarheid van Kunradersteen.

„We willen een beweging op gang brengen”, zegt Schmitz. „Er wordt ingezet op burgerparticipatie en zelfsturing. Het landschap als basis-kapitaal van de samenleving. Kernwaarden zijn innovatie en kleinschaligheid.” Hij geeft toe dat de projecten die op stapel staan nog weinig innovatief zijn en roept op om out of the box te denken.

„Het voorzieningenniveau op het platteland brokkelt af. Maar tegelijkertijd willen we dat mensen zo lang mogelijk thuis, in hun vertrouwde omgeving blijven wonen. We proberen daarbij te helpen. Hoe creëer je levensloopbestendige buurten en voorkom je dat iemand uit Eijsden straks in Stein in een bejaardenthuis terecht komt? Bijvoorbeeld door zorgtrajecten op te zetten en mantelzorgtrajecten uit te stippen. Maar de overheid wil dat niet allemaal zelf organiseren. Daar hebben we zo veel mogelijk mensen bij nodig.”

Reageren?
pascale.thewissen@delimburger.nl